

LIIDINKOULUTUS JA OHJAAJAN KELPOISUUSVAATIMUKSET

Tämä ohje on ilmailumääräyksen OPS M2-9 tarkoittama hyväksytty koulutusohje. Ilmailulaitos on hyväksynyt tämän ohjeen 16.12.1996. Tämä ohje kumoaa 27.7.1994 päivätyn ohjeen "Liidinkoulutus ja ohjaajan kelpoisuusvaatimukset".

1. Yleistä

- 1.1.** Tämä ohje koskee liitimellä annettavaa koulutusta, jonka tavoitteena on liitimen ohjaajalta vaadittavan kelpoisuuden ja siihen liittyvien lisäkelpoisuuksien saavuttaminen.
- 1.2.** Koulutuksen antamiseen vaaditaan Ilmailulaitoksen lupa. Luvan saamiseksi kouluttajan on täytettävä ne vaatimukset, joita koulutuksen laatu ja laajuus asettavat. Koulutuslupa annetaan vain yksityislentotoimintana tapahtuvaa liidinkoulutusta varten. Kouluttava organisaatio (= rekisteröity yhdistys = kerho) voi myös liittyä Suomen Ilmailuliitto ry:n koulutuslupaan.
- 1.3.** Tässä ohjeessa tarkoitetaan:

koulutuksella	koulutusta, joka tähtää riippu- tai varjoliidossa vaadittavan kelpoisuuden saavuttamiseen;
peruskoulutuksella	koulutusta, joka tähtää riippu- tai varjoliitäjän SP2/PP2-asteen tai sitä alemman kelpoisuuden saavuttamiseen;
jatkokoulutuksella	peruskoulutuksen jälkeen tapahtuvaa koulutusta riippu- tai varjoliitäjän SP5/PP5-kelpoisuuteen saakka
lentokoulutuksella	koulutukseen liittyvää käytännön lentotaidon opettamista, mikä tapahtuu lennolla;
tandemkoulutuksella	lentokoulutusta, jossa oppilas lentää kaksipaikkaisella liitimellä yhdessä lennonopettajan kanssa
oppilaalla	henkilöä, joka on peruskoulutuksessa tai jonka kelpoisuus on vanhentunut;
liitimellä	riippu- tai varjoliidintä;

**SP- ja PP-koulutus-
järjestelmillä**

riippu- tai varjoliidon 5-asteisia Safe Pro- tai Para Pro-
-koulutusjärjestelmiä.

Huom. Suomen Ilmailuliitto ry:n ja Ilmailulaitoksen välisen sopimuksen mukaisesti SIL ry avustaa Ilmailulaitosta riippu- ja varjoliidon lento- ja koulutustoiminnan valvonnassa. SIL ry laatii ja Ilmailulaitoksen hyväksynnän jälkeen julkaisee tarvittavat lisäohjeet.

2. SIL ry:n koulutuslupaan liittyminen

2.1. Riippu- ja varjoliitokoulutusta harjoittavat kerhot voivat liittyä Suomen Ilmailuliitto ry:n liidinkoulutusta koskevaan koulutuslupaan hakemalla sitä kirjallisesti SIL ry:ltä. Hakemuksesta tai sen liitteistä on ilmettävä seuraavat asiat:

a) hakijan nimi, kotipaikka, osoite sekä hakijaa koskeva ote julkisesta rekisteristä (ei tarvita, jos hakijayhdistys on SIL ry:n jäsen)

b) koulutuksen tavoitteet (koulutuslajit, tavoitteena olevat kelpoisuusasteet)

c) koulutusorganisaatio, johon on nimetty seuraavat yhdistyksen koulutustoiminnasta vastaavat henkilöt:

* **koulutuspäällikkö**, joka vastaa hakemuksessa tarkoitetusta koulutuksesta kokonaisuudessaan. Hakemuksessa voidaan nimetä koulutuspäällikölle sijainen.

* **kalustopäällikkö**, joka vastaa koulutuksessa käytettävien liitimien ja muun lentokaluston huoltotoiminnasta ja lentokelpoisuuden valvonnasta

d) edellä mainittujen henkilöiden kirjalliset suostumukset tehtäviinsä

e) lentopaikka tai -paikat, joilla lentokoulutus pääasiassa tapahtuu

f) koulutuksessa käytettävät tilat ja lentokalusto

g) selvitys siitä, miten vakuutusurva on järjestetty koulutettavan ja kolmannen osapuolen osalta

h) käytettävät koulutusohjelmat

2.2. SIL ry voi tarvittaessa vaatia kohdassa 2.1. mainittujen selvitysten lisäksi myös muita tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä.

3. Koulutuslupa

Suomen Ilmailuliitto ry:n koulutuslupa voi liittyä määrättyä kurssia varten tai määrääjäksi, kuitenkin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Liittyessään Suomen Ilmailuliitto ry:n koulutuslupaan yhdistys sitoutuu noudattamaan SIL ry:n ja sen koulutuspäällikön antamia ohjeita ja suostuu SIL ry:n suorittamiin koulutusta koskeviin tarkastuksiin.

Suomen Ilmailuliitto ry tai Ilmailulaitos voivat tarvittaessa asettaa koulutusta koskevia rajoituksia tai ehtoja.

Mikäli ne seikat, joiden perusteella SIL ry:n koulutuslupa on liitetty, muuttuvat luvan voimassaoloaikana, muutokset on hyväksyttävä SIL ry:ssä. Tämä vaatimus ei kuitenkaan koske sellaisia muutoksia, jotka koulutuspäällikkö saa tämän ohjeen kohdan 4.2. mukaan hyväksyä.

4. Koulutusorganisaatio

4.1. Yleistä

Yhdistyksen koulutusorganisaatiossa on oltava koulutuspäällikön ja kalustopäällikön lisäksi koulutustoiminnan määrään nähden riittävä määrä teoria- ja lennonopettajia.

Sama henkilö voi toimia useammassa kuin yhdessä tehtävässä, ellei Suomen Ilmailuliitto ry katso siihen toiminnan laatua ja laajuutta ajatellen olevan mitään estettä.

Koulutusorganisaatio vastaa teorian ja käytännön koulutuksesta kerhossa. Koulutusluvassa nimetty henkilö voi tilapäisesti toimia koulutuspäällikön sijaisena tämän ollessa estyneenä.

4.2. Yhdistyksen koulutuspäällikkö

Yhdistyksen koulutuspäällikön tehtävänä on koko koulutustoiminnan johtajana huolehtia ja vastata siitä, että lupaehtoja ja voimassaolevia määräyksiä sekä viranomaisten antamia ja hyväksymiä ohjeita noudatetaan koulutustoiminnassa ja että koulutus järjestetään hyväksytyyn koulutusohjelman mukaisesti.

Koulutuspäällikön on valvottava koulutuksen edistymistä ja koulutustoimintaa ja välittömästi puututtava havaitsemiinsa epäkohtiin ja määräysrikkomuksiin.

Koulutuspäällikkö hyväksyy lennonopettajat, teoriaopettajat, lentokoulutuksessa käytettävän kaluston ja lentopaikat.

Koulutuspäällikön on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa koulutustehtäviin ja -toimintaan hyväksymistään opettajista, koulutuskalustosta sekä koulutukseen käytettävistä lentopaikoista.

Luetteloon on merkittävä hyväksymispäivämäärät ja luetteloon on liitettävä teoria- ja

lennonopettajien kirjalliset suostumukset tehtäviinsä, lentokaluston käyttösopimukset ja lentokoulutukseen käytettävien lentopaikkojen pitäjien tai maanomistajien suostumukset. Koulutuspäällikkö varmentaa luettelon ja siihen tehdyt muutokset allekirjoituksellaan.

Koulutuspäälliköltä vaaditaan, että hän on hyvin perehtynyt ilmailualan koulutukseen. Koulutuspäällikön on lisäksi täytettävä ne muut ehdot, jotka Suomen Ilmailuliitto ry tai Ilmailulaitos koulutustoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden katsoo tarpeelliseksi.

4.3. Lennonopettaja

Lennonopettajan on koulutuspäällikön ohjeiden mukaisesti huolehdittava ja vastattava siitä, että hänen johdollaan ja valvonnassaan tapahtuva koulutus on turvallisesti järjestetty, lentokoulutukseen osallistuvat noudattavat annettuja ohjeita ja määräyksiä ja kaikilla lentokoulutukseen osallistuvilla on tehtävänsä riittävä kelpoisuus.

Lennonopettajan on ennen valvonnassaan olevien oppilaiden lentoja todettava säätila ja sen soveltuvuus, huomioiden oppilaiden tiedot ja taidot sekä lentopaikan asettamat erityiset vaatimukset.

Lennonopettajalla on oltava voimassa oleva todistus liidinkoulutuksen lennonopettajan kelpoisuudesta. Tandemkoulutusta antavalla opettajalla on oltava voimassa oleva matkustajankuljetusoikeus.

4.4. Kalustopäällikkö

Kalustopäällikön on huolehdittava ja valvottava, että koulutuksessa käytettävien liitimien ja muun lentokaluston huolto- ja korjaustoiminta sekä lentokelpoisuuden valvonta on järjestetty niin, että määräysten mukaiset toimenpiteet suoritetaan asianmukaisesti ja että huolto- ja korjaustehtäviä suorittavilla on tehtävänsä riittävä kokemus.

Kalustopäällikön on oltava hyvin perehtynyt käytettävän liidinkaluston tarkastus- ja huoltotoimintaan.

5. Peruskoulutuksessa käytettävä lentopaikka

- 5.1. Lentokoulutuksen on tapahduttava koulutuspäällikön hyväksymältä lentopaikalta, joka on oppilaiden koulutustaso huomioiden tarkoituksenmukainen ja turvallinen. Mikäli lentokoulutus tapahtuu Ilmailulaitoksen hyväksymältä lentopaikalta, on lentopaikan käyttämiseen liidinkoulutukseen oltava lentopaikan pitäjän suostumus, muussa tapauksessa maanomistajan suostumus.
- 5.2. Lentopaikan on oltava vapaa ohjaajalle vaarallisista esteistä tai kohteista niin, että lentoonlähdön keskeyttäminen ei vaaranna turvallisuutta.
- 5.3. Lentopaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava riittävän tehokas ensiapu- ja pelastusvälineistö, vähintään seuraava varustus:
- riittävät ensiapuvälineet;
 - puhelin;
 - loukkaantuneen henkilön kuljetukseen soveltuva ajoneuvo, mikäli sairaankuljetusajoneuvoa ei ole mahdollista saada nopeasti paikalle ja
 - tuulen suuntaa osoittava välineistö (tuulipussi tai -viiri).

6. Koulutettavia koskevat vaatimukset

- 6.1. Ennen koulutuksen aloittamista on kouluttavan organisaation koulutuspäällikön todettava, että oppilas täyttää asetetut kelpoisuusvaatimukset. Vaatimusten täyttäminen oikeuttaa oppilaan osallistumaan lentokoulutukseen ja suorittamaan koulutuslentoja voimassa olevien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Oppilaskelpoisuuden toteaminen on merkittävä oppilaan lentopäiväkirjaan tai siitä on annettava erillinen todistus, joka oppilaan on pidettävä mukana lentokoulutuksen aikana. Tandemkoulutuksella koulutuksensa aloittavan oppilaan kelpoisuuden voi todeta myös matkustajankuljetusoikeuden omaava lennonopettaja.
- 6.2. Oppilaan kelpoisuuden toteaminen edellyttää, että hän on täyttänyt 15 vuotta ja että hän esittää lääkärinlausunnon kelpoisuudestaan liitimen ohjaajaksi tai antaa Suomen Ilmailuliitto ry:n hyväksymän kaavan mukaisen vakuutuksen terveydentilastaan. Mikäli lento-oppilas on alle 18-vuotias, hänen on esitettävä holhoojaltaan kirjallinen suostumus liidinkoulutuksen aloittamiseen.
- Koulutusorganisaatio voi, jos se katsotaan tarpeelliseksi, vaatia lääkärintodistuksen oppilaalta, joka on esittänyt vakuutuksen terveydentilastaan. Lääketieteellisten kelpoisuusvaatimusten osalta on noudatettava Ilmailulaitoksen hyväksymää ohjetta (PEL T4-4).
- 6.3. Jos oppilas liidinkoulutuksen aikana todetaan sopimattomaksi koulutukseen, on hänen koulutuksensa heti keskeytettävä. Koulutuspäällikön on välittömästi tehtävä kirjallinen ilmoitus Suomen Ilmailuliitto ry:lle koulutuksen keskeyttämistä ja sen syistä. Koulutuspäällikön on varmennettava ilmoitus allekirjoituksellaan.

- 6.4. Koulutuksen aikana on lentokoulutuksen valvonnan tapahduttava Ilmailulaitoksen hyväksymien koulutusohjelmien ja -ohjeiden mukaisesti. Eri kelpoisuusasteisiin vaadittavien suoritusten tai taitojen saavuttamisen toteaa koulutusorganisaatio Ilmailulaitoksen hyväksymän koulutusohjelman ja -ohjeiden mukaisesti. Todistuksen kelpoisuudesta antaa Suomen Ilmailuliitto ry, poislukien SP- ja PP1-aste, jonka suorittamisen kuittaa lennonopettaja oppilaan lentopäiväkirjaan.

7. Kelpoisuuden uusinta

Liitimen ohjaajan kelpoisuustodistus on voimassa 24 kuukautta. Kelpoisuustodistuksen uusimiseksi ohjaajan on

- a) annettava vakuutus terveydentilastaan tai esitettävä purjelentotasoinen lääkärintodistus
- b) suoritettava hyväksytysti liidinlentäjän ilmailumääräysten ja lentosääntöjen koe
- c) oltava suorittanut viimeisten 12 kuukauden aikana vähintään 10 lentoa sen luokan liitimellä, jonka kelpoisuutta hakee tai oltava osoittanut tarkastuslennolla lennonopettajalle täyttävänsä lentotoiminnan asettamat vaatimukset.

8. Opettajia koskevat vaatimukset

Koulutusluvassa tarkoitettua koulutusta saa antaa vain koulutuspäällikön hyväksymä lennonopettaja vain siinä lentolajissa, jota hänen opettajakelpoisuutensa koskee. Koulutuspäällikkö voi kuitenkin hyväksyä teoriaopettajaksi henkilön, jonka liidinlennonopettajan kelpoisuus ei ole voimassa tai jonkin muun ilmailun erikoisalan asiantuntijan, kuten meteorologin tai lennonjohtajan, jos tämä kokemuksensa, tietojensa ja taitojensa puolesta sopii opettajaksi. Opettajakelpoisuus uusitaan Ilmailulaitoksen hyväksymän opettajakoulutusohjelman antamien ohjeiden mukaisesti.

9. Koulutuksen järjestäminen

- 9.1. Koulutus on järjestettävä Ilmailulaitoksen hyväksymän koulutusohjelman ja koulutusohjeiden mukaisesti.
- 9.2. Koulutusluvan haltija voi järjestää koulutuksen siten, että muu kuin luvan haltija antaa teoriakoulutuksen tai sen osia sitä varten erikseen myönnetyn luvan mukaisesti, mikäli se on koulutuksen kannalta tarkoituksenmukaista. Lentokoulutusta koskevan luvan haltija vastaa kuitenkin siitä, että kokonaiskoulutustavoite saavutetaan.
- 9.3. Koulutuksen alkaessa on kullekin oppilaalle annettava koko koulutuksen ajaksi koulutuksen tavoitteena olevaa kelpoisuutta ja lentotoimintaa koskeva ilmailumääräys OPS M2-9, kyseistä koulutusta koskevat Ilmailulaitoksen hyväksymät koulutusohjeet ja -ohjelmat sekä tämä ohje.

Lisäksi koulutettavien käytettävissä on koko koulutusajan oltava Suomen Ilmailukäsikirja (AIP), voimassaoleva ilmailulaki ja -asetus, lentosäännöt sekä liidinlentotoimintaa ja -kelpoisuuksia koskevat ilmailumääräykset ja -tiedotukset.

Teoriaopetuksen lisäksi oppilaalle on annettava riittävä määrä kirjallista opetusaineistoa oppituntien kertaamiseksi sekä niiden lisäksi suoritettavaa itseopiskelua varten.

- 9.4.** Liitäjän kelpoisuuden saamista varten järjestetyn koulutuksen ajaksi on kouluttajan annettava koulutettavalle koulutuskortti, josta käyvät selville eri oppiaineiden ja harjoitusten hyväksytyt suoritukset ja suoritettujen kokeiden päivämäärät. Lisäksi siitä on käytävä ilmi koulutusohjelmaan kuuluvat hyväksytyt lentosuoritukset. Lennonopettaja varmistaa suoritukset koulutuskorttiin allekirjoituksellaan.

Koulutuskortti voidaan korvata koko koulutuksen tai jonkin sen osan ajan kattavalla koulutuspäiväkirjalla.

- 9.5.** Koulutettavan on ennen kunkin koulutustason toteamista osallistuttava Ilmailulaitoksen hyväksymän opetussuunnitelman mukaisille oppitunneille ja koulutustilaisuuksiin, niiden yhteydessä pidettäviin kirjallisiin kokeisiin sekä suoritettava koulutusohjelmaan kuuluvat lentosuoritukset.

- 9.6.** Hyväksytyyn koetulokseen vaaditaan, että oppilas saa vähin tään 70 prosenttia kokeen kokonaispistemäärästä.

Koesuoritus on voimassa yhden vuoden kokeen suorituspäivästä lukien. Käytännön kokeissa lennonopettaja tai koulutuspäällikkö arvioi, mikä on riittävä osaamisen taso.

- 9.7.** Oppilaan saaman muun vastaavan koulutuksen perusteella koulutuspäällikkö voi koulutusohjelmassa esitetyllä tavalla vapauttaa hänet osaksi tai kokonaan osallistumasta oppitunneille tai kokeisiin. Tieto vapautuksesta on merkittävä oppilaan koulutuskorttiin.

- 9.8.** Lentokoulutuksessa on käytettävä lento-oppilaan koulutustasoon soveltuvaa liidintä. Suomen Ilmailuliitto ry pitää luetteloa koulutuskäyttöön hyväksymistään liittimistä.

- 9.9.** Koulutettavan on pidettävä lentopäiväkirjaa, johon on merkittävä kaikki asianomaisen suorittamat lennot. Peruskoulutuksessa lennonopettaja varmistaa allekirjoituksellaan oppilaan lennot lentopäiväkirjaan. Koulutettavan on pidettävä lentopäiväkirjaa mukanaan lentokoulutuksen aikana.

10. Vakuutukset

- 10.1.** Peruskoulutuksessa on oppilaalla oltava ensimmäisten 40 lennon aikana vakuutus, joka korvaa koulutuksessa tapahtuneet tapaturmat. Vakuutuksen korvaussumman on oltava vähintään Ilmailulaitoksen kyseiseen toimintaan erikseen hyväksymien korvaussummien suuruinen.
- 10.2.** Ennen lentokoulutuksen alkamista koulutusluvan haltija on kelvollinen antamaan kullekin oppilaalle kirjallisesti tiedot toimintaa koskevista, koulutuksen aikana voimassa olevista vakuutuksista ja niiden korvaussummista.

11. Asiakirjojen säilytys

- 11.1.** Koulutusorganisaation on säilytettävä vähintään 24 kuukauden ajan oppilaan esittämä vakuutus terveydentilastaan tai merkintä tarkastetusta lääkärintodistuksesta sekä mahdollinen holhoojan suostumus. Oppilaan on säilytettävä mahdollinen lääkärintarkastuslausunto 24 kuukautta sen myöntämispäivästä eteenpäin ja se on esitettävä tarvittaessa koulutusorganisaatiolle tai tarkastavalle viranomaiselle.
- 11.2.** Koulutusta koskevat koulutusohjelmat, teoria- ja lentokoulutusta koskeva kirjanpito, kirjallisten kokeiden kysymykset ja oppilaiden vastaukset on koulutusluvan haltijan säilytettävä kahden vuoden ajan oppilaan koulutuksen päättymisestä lukien. Tämä aineisto on pyydettyessä esitettävä SIL ry:n tai Ilmailulaitoksen nimeämälle tarkastajalle.

silkoul/rv